

ATAUM E-BÜLTEN

Ocak 2009

Sayı 3

İçindekiler

-Almanya'da yükselen Neo-nazi Tehdidi ve Parti Kapatma Girişimleri
Nazlı Seza ONAT

-Avusturya'nın Halkçı Partisi:
ÖVP
Merve KORKMAZ

-Belçika Demokrasininin Sınavı
Nagehan ŞEN

-"Ölme Hakkı" Britanya Televizyonlarında
Özge DOĞAN

-Çek Cumhuriyeti AB Dönem Başkanlığının Altından Nasıl Kalkacak?
Zahide Tuğba ŞENTERZİ

-Fransa'da Sosyal Devlet Olmak Zor...
Nagehan ŞEN

-Akdeniz usûlü şiddet alır mıydınız?
Ceren DÖNMEZ

-Berlusconi reformaları...
Nertila DOKA

-Avrupa'da hukuk-zaman ilişkisi
Zafer ÖRNEK

-Avrupa ekonomileri 2009'a küçülerek giriyor
Esra AKGEMCİ

-Kıbrıs Çıkamazında 50. Yıl
Erdem GÜNEŞ

-Portre:Kuzey Ligi Partisi ve Lideri Umberto Bossi
Yeşim ÖZTÜRK

Almanya'da yükselen Neo-nazi Tehdidi ve Parti Kapatma Girişimleri

Nazlı Seza ONAT

Almanya'nın Passau kentinde geçtiğimiz ay Emniyet Müdürü Alois Mannichl'e yapılan Neo-nazi saldırısı, aşırı sağ tehdidi yeniden Almanya gündeminin ön saflarına taşıdı. Alman hükümeti Neo-nazi tehdidine karşı uzun zamandan beri bir tedbir arayışında olmakla birlikte aşırı sağcı Nasyonal Demokrat Parti'nin (NPD) kapatılması 2003 yılındaki başarısız girişimden sonra yeniden gündeme geldi.

Almanya'da aşırı sağcılık aslında küllerinden yeniden doğdu diyemeyiz. Zira ülkede beliren yabancı düşmanlığı ve ırkçı söylemler yıllardır yetkililerin önüne geçmeye çalıştıkları sorunlar olarak bilinmekte. Geçtiğimiz Aralık ayında Passau Emniyet Müdürü Alois Mannichl'in evinin önünde aşırı sağcı bir grup tarafından bıçaklanmasının üzerine ülkede Neo-nazi tehlikesi yeniden gündemin en çok tartışılan ve üstüne fikir üretilen konularından biri oldu.

Mannichl, aşırı sağ gruplarla uzunca bir süredir mücadele halindeydi ve Neo-nazilere ait web sayfalarında bir süredir hedef isim olarak gösterilmekteydi. 16 Kasım'da yapılan bir anma töreninde NPD yetkilileri, Mannichl'in kendilerine rahatsızlık verdiğini dile getirmişlerdi.

NPD Kapatılacak mı?

Doğu Almanya'da ciddi boyutlarda dehşet saçan Neo-nazi hareketi, Passau'da da kendisini hissettirmeye başladı. Deutsche Welle internet sitesinde yayınlanan habere göre Passau'da 2007 yılında aşırı sağcıların işlediği 40 suç varken, bu rakam bu yıl 83'e ulaştı. Son aylarda Passau kenti aşırı sağcılarının suç merkezi haline geldi. Bu durum NPD'ye yönelik tepkileri arttırdı. Mannichl saldırısıyla birlikte

Nasyonal Demokrat Parti'nin kapatılması bir kez daha gündeme geldi. Thüringen Eyalet Başkanı Dieter Althaus ve Bavyera Eyalet Başkanı Horst Seehofer partinin yasaklanmasını talep ederken, Dışişleri Bakanı Frank Walter-Steinmeier ve İçişleri Bakanı Wolfgang Schäuble de partinin kapatılmasının çok dikkatli ve temkinli bir şekilde olması gerektiğini, başarısız ikinci bir girişimin önüne geçilemeyecek sonuçlar doğuracağını belirttiler. 2003 yılındaki kapatma girişimi, parti yöneticilerinin bir kısmının Anayasayı Koruma Dairesi'nde çalıştığı ortaya çıkınca başarısız olmuştu.

Partinin kapatılmasının Neo-nazilerle olan mücadelede gerçekten etkili olup olmayacağı da ayrı bir tartışma konusu. Tartışmada en çok eleştiri çeken nokta ise Neo-nazilerle mücadelede sürekli olarak parti kapatma yolunun denenmesi.

Alman basınında kapatma fikri konusunda farklı sesler yükselmekte. Sol kanada yakın Frankfurter Rundschau gazetesi, soruşturma yapanların şüpheli İslamcılarla zapt etmek için harcadıkları eforu biraz da aşırı sağcılarla mücadele için kullanmaları gerektiğini belirtti. Yine sol kanada yakın bir çizgide olan Berliner Zeitung, aşırı sağın alenen topluma nüfuz ediyor olma durumuna son vermek ve toplumu bu konuda dirençli bir hale getirmektense NPD'yi kapatmanın yanlış olduğunu ifade etti ve böyle bir uygulamanın şiddet yanlısı grupların faaliyetlerini ortadan kaldırmayacağını altını çizdi. Merkez sol bir çizgiye sahip olan Süddeutsche Zeitung, aşırı sağ ile ilgili olan tartışmalarda sürekli olarak aynı kısır döngünün meydana geldiğini, Neo-naziler tarafından yabancılara saldırıldığında veya büyük bir gösteri yapıldığında ani ve sert bir tepki verildiğini ancak bu heyecanın saman alevi gibi söndüğünü dile getirdi. Bundan önce meydana gelen olaylarda hep "ötekiler" etkilenirken, Passau'da yaşanan olayın devleti hedef almış bir olay olduğu belirtildi ve NPD'yi kapatmanın aşırı sağı bir anda yok etmeyeceği, ancak yine de finansal açıdan bu tip grupların kaynaklarını ortadan kaldıracığını ve NPD'nin siyasi alandaki manevra kabiliyetinin sona ereceği ifade edildi. Muhafazakar Frankfurter Allgemeine gazetesi ise, parti kapatma girişiminin getirileri olacağı kadar partinin yasadışı yollarla faaliyetlerine devam edeceğini ve bu şekilde daha da etkili bir siyasi izlenim bırakması gibi bir takım olumsuz sonuçlar doğurmasının da kaçınılmaz olacağını ifade etti.

Tüm bu tartışmalar gösteriyor ki Almanya'da aşırı sağ ve beraberinde getirdiği yabancı düşmanlığı, mücadelesi zor bir sorun olarak varlığını uzunca bir süre devam ettirecek.

Yetkililerin en büyük korkusu partinin kapatılmasının Neo-nazi faaliyetleri için bir son olmayacağı gibi daha kuvvetli bir taban oluşmasını da beraberinde getirebileceği. Alman hükümetinin hem toplum içindeki diyalogu geliştirecek hem de aşırı sağın yol açtığı şiddeti ortadan kaldıracak yapısal bir çözüm yoluna gitmesinin daha yerinde olacağı da bu tartışmalardan çıkarılabilecek tek sonuç olmakta.

Avusturya'nın Halkçı Partisi: ÖVP

Merve KORKMAZ

Koalisyon ortağı ÖVP, farklı açılımlarıyla Avusturya'da gündemi belirliyor. Sağlık reformu konusunda büyük ortak SPÖ'yü sıkıştırıyor, eşcinsel evliliği konusunda kamuoyu yaratıyor...

Seçimlerin ardından ve BZÖ lideri Jörg Haider'in ani ölümünün ülkede yarattığı şokun geçmesiyle, koalisyonun müstakbel ortakları SPÖ (Sosyal Demokrat Parti) ve ÖVP (Avusturya Halk Partisi) yeni hükümet için görüşmelere başlamıştı. Ancak görüşmelerin başladığı günden itibaren medyada "sinir savaşları başladı", "iki partinin sınıf mücadelesi" gibi manşetler yer aldı. ÖVP, vergi reformu konusunu ilk sıraya oturturken SPÖ, finansal krizi gerekçe göstererek bu konunun ertelenmesini istedi. ÖVP'nin daha sonraki hamlesi sağlık reformu konusunda oldu ki o da başka bahara kaldı. Bunun üzerine ÖVP, SPÖ'yü popülist olmakla suçladı. Kısacası koalisyon görüşmeleri "halkçı" ÖVP ile "liberal" SPÖ arasındaki "sınıf mücadelesi"ne sahne oldu. Tabii medya, bu durumun samimiyetten uzak ve sadece bir taktik meselesinden ibaret olduğunun altını ısrarla çizdi.

Samimi olsun ya da olmasın, bu iki parti hükümeti kurdu ve 2013'e kadar Avusturya'nın yönetimini ele aldı. Ancak ÖVP, yaptığı açıklamalar ve farklı açılımlarıyla gündemi belirlemeye başladı ve bu konuda ortağı SPÖ'ye adeta fark attı.

Muhafazakar ÖVP'nin ilk atağı eşcinsel evliliği açılımı oldu. Parti üyeleri, birbiri ardına yaptıkları açıklamalarla konunun kamuoyunda yankı bulmasını ve tartışılarak bir sonuca varılmasını istediklerini belirtti. Parti lideri Josef Pröll, eşcinsel evliliklerinin resmiyete dökülmesinde bir sakınca görmediğini söylerken Parti Genel Sekreteri Fritz Kaltenecker, Avusturya'nın henüz buna hazır olmadığını vurguladı. Bu konuda partinin genel tutumu, "eşitliğe evet, ama yasalaşmasına hayır" şeklinde özetlenebilir. Öyle görünüyor ki bu konu ÖVP için büyük önem arz ediyor. Bu noktada kafalarda bir soru işareti oluşuyor. Çünkü aynı partinin programının daha ilk satırlarında parti kimliği "Hıristiyan demokrat" olarak çiziliyor ve Hıristiyan yaşam tarzının toplumsal politikaların belirlenmesinde temel alınacağı söyleniyor. Öyleyse bu "çelişki" tamamen bir "konjonktürel değişim" olarak mı kalıyor?

ÖVP'nin bir diğler atağı yine Kaltenegger'den geldi. Genel Sekreter, bir basın toplantısında yaptığı açıklamada partisinin daha dişil bir görünüme kavuşmasını, bununla beraber seçmen kitlesinin okumuşluk oranının artmasını dilediğini ve bu yönde çalışmalar başlattıklarını söyledi. Buraya kadar bir problem yok; ancak Kaltenegger'in bu dileklerinin gerçekleşmesi halinde SPÖ'nün oylarının ÖVP'ye kanalize olacağını ve böylelikle SPÖ'ye karşı avantaj elde edeceklerini de ilave etmesi, koalisyon ortağı SPÖ'nün büyük tepkisine yol açtı.

ÖVP, yeni hükümet döneminde gerek yaptığı açıklamalarla, gerekse getirdiğı açılımlarla Avusturya'da hem gündemi belirliyor hem de zaman zaman koalisyon ortağını zor durumda bırakıyor. Vergi ve sağlık reformları konusundaki ısrarcı tutumu ile tabanının desteğini elinde tutarken eşcinsel evliliğı destekleyen ve erkek-egemenliğe karşı duran bir parti olma konusunda sergilediğı tutumla da şehrli oyları kazanma yolunda ilerliyor. Bu gidişle 2013'e kadar koalisyonun akıbeti nasıl olur, kimse bilmiyor...

Belçika Demokrasininin Sınava

Nagehan ŞEN

Belçika'da sular bir türlü durulmuyor. Ülkede senelerdir süren siyasi kriz, son olarak hükümetin Fortis bankasının satışını iyi yönetemediği gerekçesiyle istifasını sunmasıyla yeni bir boyut kazandı. Bu arada, Avrupa Konseyi'nin sürdürdüğü bir araştırmada, Belçika demokrasisiyle ilgili ilginç bulgular saptandı.

Avrupa Konseyi, Belçika'da yaşanan bazı olayları incelemeye aldı. Bunlardan belki de en önemlisi, kimi seçilmiş belediye başkanlarının atamalarının yapılmamasıydı. Flaman bölgesinde Frankofon olarak seçilen 3 belediye başkanı, İçişleri Bakanı Flaman Marino Keulen tarafından inatla atanmıyor. Avrupa Konseyi, bahsi geçen 3 belediye başkanının derhal atanması yönünde Belçikalı yetkililere bir tavsiyede bulunduysa da, İçişleri Bakanı Keulen bunun "abartılmaması gerektiğini" belirtti. Avrupa Konseyi'nin bu kararının herhangi bir bağlayıcılığı bulunmuyor.

Aşırı sağcı Flaman Vlaams Belang Partisi milletvekili Joris Van Hauthem'e göre, Frankofonlar yıllardır federal devletin imkanlarını istismar ediyorlar ve bu imkanlar ellerinden alındığı için de "yaygara kopartıyorlar". Flaman milletvekilleri, konunun Avrupa Konseyi'ne taşınmasını "Flaman bölgesinin imajı açısından olumsuz" bulduklarını da eklemeyi ihmal etmiyor. Flamanlar ise, kendi bölgelerinin imajına zarar gelmemesi için bu olayı bir fırsat bilip dünyanın her yanından "kamuoyu oluşturucu" insanları yardıma çağırıldı ve gelişmeleri uluslararası kamuoyunun gündemine sokmayı hedeflediklerini açıkladı.

Peki Belçika'da bütün bunların nedeni ne? Bunu anlayabilmek için ülkenin siyasi yapısını incelemek gerekiyor. Belçika, her şeyden önce, federal bir krallık. Ülkede 3 bölge ve 3 topluluk bulunuyor. Bölgeler (Flaman, Valon, Brüksel), daha ziyade ekonomik işlerden sorumluyken, Topluluklar (Flaman, Fransız ve Alman) kültürel işlere eğilimli. Belçika'da 3 adet resmi dil bulunuyor: Fransızca, Flamanca, Almanca. Brüksel'de ise, ülkenin başkenti olması nedeniyle, resmi olarak 2 dil (Fransızca ve Flamanca) kullanılıyor. Brüksel, coğrafi olarak Flaman bölgesinin içinde yer alsada,

ezici çoğunluğunu (yaklaşık % 80) Fransızca konuşan Frankofonlar oluşturuyor. Bu da Flamanları çileden çıkarıyor. Flamanlar, Belçika'dan bağımsızlık elde etmek dahil, Frankofonlardan "kurtulmak için" her yolu mübah sayıyor. Bunda elbette, ülkenin kuzeyinde yaşayan Flamanların ekonomik açıdan "tembel Valonlar"dan daha zengin olmalarının payı da büyük. Belçika, ilk kurulduğu zaman (1830) üniter bir devletti ve tek resmi dil Fransızcaydı. İkinci Dünya Savaşına kadar bu durum böyle devam etti; ancak ekonomide eski ağır Valon sanayinin yerini yavaş yavaş hizmet sektörü kapmaya başlayınca, Flamanlar zenginleşmeye, güneyde yaşayan Valonlarsa görece fakirleşmeye başladı. Bu da Flamanların, ülkenin siyasi yapısına ilişkin her türlü taleplerinin kabul edilmesine neden oldu. Belki de bu yüzden, seçilmiş olmalarına rağmen, Flaman bölgesinde Brüksel'in etrafında yer alan Frankofon belediyelere başkan atanması reddediliyor. Çünkü Flamanlar, deyim yerindeyse, "parayı veren düdüğü çalar" taktiğini uyguluyor. Ellerinde de emeklilik ödemeleri gibi çok önemli bir koz var. Zira "yaşlı ve tembel" Valon nüfusunun emekliliğini "genç ve çalışkan" Flaman nüfusu ödüyor. Flamanlar bundan ziyadesiyle rahatsız zaten; sırf bu yüzden Belçika'dan ayrılmayı bile sıkça dile getiriyorlar.

Belçika demokrasisinin ikinci önemli bir sınavıysa, Fortis bankasına yapılan müdahaleyle ilgili. Küresel ekonomik krizin baş göstermesinden itibaren Avrupa'da ve ABD'de çeşitli bankalara devletler el koydu. Belçika'da da durum farklı olmadı. Belçika devleti, Fortis'e el koyacağını açıklamıştı. Yves Leterme hükümeti, bu kararda yargıya müdahale etmekle ve Fortis'e el konulması sırasında usulsüzlük yapmakla suçlanıyor. Yüksek Adalet Konseyi, bu konu üzerinde daha derin araştırmalar yapacağını açıkladı. Başbakan Yves Leterme'in Fortis Bankası olayında kişisel çıkarları doğrultusunda hareket ettiğine yönelik iddialar, Ekim ayından beri dile getiriliyordu. 19 Aralık 2008 tarihindeyse, zaten zar zor kurulmuş olan Yves Leterme hükümeti, Belçika Kralı'na istifasını sundu ve Kral bu istifayı kabul etti. Belçika'da, Haziran 2007'de yapılan genel seçimlerden sonra hükümet kurulamamış, Yves Leterme Mart 2008'de binbir zorlukla bir hükümet kurmayı başarabilmişti. Ama o hükümetin de ömrü uzun olmadı. Belçika'da şu an hükümet yok. Ancak bu durum, sürekli siyasi krizde bulunan ülke için pek de önemli gözüküyor.

“Ölme Hakkı” Britanya Televizyonlarında

Özge DOĞAN

9 Aralık akşamı Britanyalılar, ülkenin en çok izlenen televizyon kanallarından biri olan Sky TV'nin ekranlarında bir belgesel izlediler. Bu belgeseli benzerlerinden ayıran, kendi deyimiyle “yaşayan bir ölü olan” 59 yaşındaki Craig Ewert'in İsveç'teki hastanelerden birinde kendi yaşamına son verme sürecinin ekrana getirilmesiydi.

“Ölme Hakkı” adlı belgesel yayınlandığında, kanalın reytingleri kayda değer biçimde yükseldi; fakat yayının ertesi gününde Sky TV'nin önünde oluşan kalabalık, bir insanın ölüm anının, kendi isteğiyle de olsa, ekrana getirilmesinin çok tartışılacağını haber verir gibiydi.

Televizyon “sahnesinde” stilize ölüm Belgeselde Ewert'in ölüm yolculuğuna eşi Mary Ewert eşlik ediyor. Eşinin son saniyelerinde onu rahatlamak için yanında duran ve isteklerini yerini getiren Mary Ewert'la arasında geçen diyaloglar ise izlediğimiz filmleri hatırlatıyor. “Seni seviyorum tatlım”, “Ben de seni seviyorum”, “Biraz elma suyu istiyorum, biraz da müzik” ve ardından Beethoven'ın 9. Senfonisi çalmaya başlıyor. “Teşekkürler”, “İyi yolculuklar, iyi uykular”... Zürih'teki kliniğin doktorları da bu repliklerden nasibini almış: “Eğer bunu içerseniz, öleceksiniz Mr. Ewart” Sky TV'nin “Real Lives kanalının başkanı Barbara Gibbon, bu gibi durumlarla her geçen gün daha çok insanın karşı karşıya kaldığını, bu kararı vermek zorunda kalan insanlar için belgeselin “bilgilendirici, anlaşılır ve eğitici” olduğunu savunuyor. Ulusal bir kanalda böyle bir yayının yer almasını “üzücü bir gelişme” olarak tanımlayan resmi yetkililerin yanısıra eleştirmenler, yazarlar ve kamuoyu, tepkisini daha yüksek bir sesle ifade etti. Sky TV'nin reyting peşinde olduğunu, belgeselin insanların hayatlarına neden son vermek istediği hakkında derinlikli bir bakış açısı geliştirmekten çok uzak olduğunu belirten yorumlar da mevcut. Bir insanın ölüm anını tiyatro oyunu gibi göstermenin hiçbir geçerli nedeni olamayacağını, bunun bilimsel bir amaca hizmet ediyorsa ancak tıp öğrencilerine gösterilebilecek bir nitelikte olacağı yapılan eleştiriler arasında. Bu gibi konuların “hassas ve sansasyondan uzak” biçimde ele alınması gerektiğini söyleyen İngiltere Başbakanı Gordon Brown da tartışmadan uzak durmadı.

Belgeselin yönetmeni John Zaritsky, belgeseli çekerken 26 yıllık kariyerinin en zorlu işini yaptığını söyledi ve profesyonelliğinden dem vurdu: "Filmi çekerken herkes çok profesyoneldi ve herkes kendi işine konsantre oldu." Filmin tartışmalı olmasına ve insanların film hakkında konuşmasının önemi üzerinde duran yönetmeni destekleyen meslektaşları da hatırı sayılır sayıda. Medyadaki bu tip etik tartışmaların vazgeçilmezi olan liberal medya yaklaşımları, bu tartışmada da kendine karşılık buldu. Belgesel yapımcısı Roger Graef, "Eğer böyle bir şey izin veriliyorsa, filminin çekilmesinde hiçbir sorun göremiyorum. İzlemek zorunda değiliz." dedi. Konunun nasıl ele alındığıyla ilgilenenler ise tartışmaya başka açıdan yaklaştı. True Vision TV'nin yönetim kurulu başkanı Brian Woods "Ölüm anının filme çekilmesinde hiçbir ahlaki sorun göremiyorum. Sorun [filmin] bağlamında ve [onun] nasıl uygun ve zevkli yapıldığında" "A channel dedicated to you!" (Sizin kanalınız/size adanmış kanal) sloganlı Sky TV'nin bu yayını, başbakanı medya profesyonellerine kadar herkesi bir müddet ilgilendirdi. Televizyonun kamuoyunu doğrudan etkileme gücüyle, izleyicinin kendi kararını verecek kadar rasyonel olduğunu varsayan "bırakınız izlesinler"ci grup arasındaki kadim tartışma bu belgeselle tekrar gündeme geldi. Medyanın en etkili kamusal alanlardan biri olduğu yeniden hatırlandı, günümüzün bu en popüler mücadele alanından hangi değerlerin yeniden üretilip, hangi değerlerin gözden düştüğü hakkındaki ipuçları, bir belgesel deyip geçtiğimiz bu televizyon programında yeniden gözler önüne serildi.

Çek Cumhuriyeti AB Dönem Başkanlığının Altından Nasıl Kalkacak?

Zahide Tuğba ŞENTERZİ

AB'nin küçük ülkeleri arasında yer alan Çek Cumhuriyeti, Fransa ve İsveç ile birlikte 18 ay süren üçlü dönem başkanlığı sürecinin tam ortasında yer alıyor. AB Dönem Başkanlığı'nı Ocak ayında Fransa'dan devralacak ve gelecek altı ay süresince AB'yi yöneten ülke konumunda olacak olan Çek Cumhuriyeti'nin bu görevi başarı ile sürdürüp sürdüremeyeceği hem ülke halkının hem de diğer ülkelerin merak konusu.

Soru işaretlerinin temelinde yatan nedenler arasında Çek Cumhuriyeti'nin siyasi geleneği gelişmiş olmayan küçük bir ülke olması, troykada bulunduğu Fransa ile dış politikasının neredeyse taban tabana zıt olması^[1] ve bu görevi ilk kez yerine getirecek olması yatıyor.

Dönem Başkanlığına Hazırlık ve Öncelikli Konular

Dönem Başkanlığı süresince bilimsel ve sanatsal etkinliklerin ve konferansların dışında 12 gayri resmi AB bakanlar toplantısı, 300 iş görüşmesi ve Brüksel'de bulunan politikacıların toplantılarını Çek Cumhuriyeti organize edip yönetecek. Ekonomik kriz nedeniyle dönem başkanlığı için bütçeden ayrılan 3.3 milyar Çek Kronu'ndan (yaklaşık 175.5 milyon ABD Doları) kesinti yapılmayacağı bu ay içerisinde kamuoyuna bildirildi. Tabii başkanlık dönemi için son bir sene içinde 350 kişiyi istihdam eden devletin, 2009 yılının sonuna kadar bu pozisyonların tekrar boşaltılmasını da öngördüğünü göz önüne almak gerekiyor.

Birkaç ay öncesine kadar yaygın olan kanaate göre, Çek Cumhuriyeti'nin başkanlık süresince Avrupa Komisyonu'na taşıyacağı konular arasında "Engelsiz Avrupa" başlığı altında Balkanlar ve genişleme (özellikle Hırvatistan'ın AB'ne üyeliği), ortak tarım politikası ve enerji yer alacaktı. Ancak bugün enerji güvenliğinden sorumlu büyükelçi Václav Bartuška Çeklerin Rus doğalgazına olan bağımlılığını düşürecek Nabucco projesini "Avrupa'nın gündemde olmayan fantezisi" olarak değerlendiriyor. Dönem başkanlığının öncelikli konusu son dönemdeki gelişmelere uygun olarak yani Avrupa siyasetinin doğal mecrasında belirlendi. Avrupa Komisyonu başkanı José Barroso'nun da dediği gibi resesyon

belirtileri göstermeye başlayan AB üyelerinin ekonomisini kurtarmaya yönelik hazırlanan ve onaylanan planın koordinasyonu Çek Cumhuriyeti'ne kalıyor. Bunun yanı sıra Lizbon Antlaşması'nın AB ülkeleri tarafından kabul edilmesi ve/veya edilmemesi, G20 toplantısı, Avrupa Parlamentosu seçimleri ve AB'nin yeni ABD yönetimiyle ilişkilerinin kurulması da Çek Cumhuriyeti'nin başa çıkması gereken konular arasında yer alıyor.

Endişeler

Dönem başkanlığı ile ilgili endişelerin başında iç politikadaki sorunlar yer alıyor. Gittikçe güç kaybeden Mirek Topolánek Hükümeti'nin başkanlık döneminde düşmesi ve dolayısıyla AB'nin "yönetimsiz kalması" ciddi kaygılara neden oluyor.^[21] Fiilen başkanlık edeceklerden birisi olan Çek Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Václav Klaus'un AB karşıtı tutumu da endişe yaratan bir diğer unsur.^[31] Çek halkının ve siyasilerinin dönem başkanlığı ile ilgili korkuları arasında ise başkanlığın "etkin" olamaması yer alıyor. Dönem başkanlığını ilk kez üstlenen Çek Cumhuriyeti, tecrübesizliğin getirdiği tedirginliğin yanı sıra AB'nin büyük ortakları arasında nüfusu 10 milyonu geçmeyen küçük bir ülke olmasının dezavantajını yaşayacak gibi görünüyor. Bu yüzden de "sönük" bir başkanlık beklentisinin hakim olduğu ve asıl amacın "başkanlığı sorunsuz atlama" olduğu söylenebilir.

Çekler Dönem Başkanlığı'nın Altından Kalkabilecek Mi?

Yapılan son kamuoyu araştırmalarına göre yaklaşan dönem başkanlığı ile birlikte Çeklerin de ülkelerinin bu görevi başarıyla yürüteceğine inancı artıyor. Kasım ayı araştırma sonuçlarına göre halkın % 55'i Çek Cumhuriyeti'nin başarılı bir başkanlık geçireceğini düşünüyor, ki bu oran Ekim'de % 49'larda seyrediyordu. Aynı zamanda ülkede dönem başkanlığına gösterilen ilginin de arttığı gözleniyor. Bugün dönem başkanlığı konusuna halkın üçte biri yakın ilgi gösterirken, iki ay öncesine kadar bu çerçevede vatandaşların yalnızca dörtte birinden bahsedilebiliyordu. Halkın ilgisi ve güveni ile ilgili olumlu gelişmelere rağmen araştırmalar aslında vatandaşların çoğunun dönem başkanlığının ne anlama geldiğini bilmediğini ve hatta halkın % 77'sinin hükümetin başkanlık için ne gibi hazırlıklar yaptığını bilmediğini ortaya çıkardı. Ancak bilgilendirme oranının da güven ve ilgi gibi zaman içerisinde arttığını söyleyebiliriz. Ancak vatandaşların

ancak üçte biri Çek Cumhuriyeti'nin dönem başkanlığı süresince AB politikalarında belirleyici rol oynayacağını düşünüyor; halkın neredeyse yarısı ise Çek Cumhuriyeti'nin ciddi bir rolünün olmayacağı kanaatinde.

Çek Cumhuriyeti'nin dönem başkanlığına hazır olduğunu düşünenler arasında yalnız Çek vatandaşları yer almıyor. Javier Solana ve José Barroso da Çek Cumhuriyeti'nin dönem başkanlığına hazır olduğunu ve başkanlığın ülke için büyük başarı olacağını belirttiler. Çek başbakan yardımcısı Alexandr Vondra'nın son olarak İsveç'te yaptığı görüşmeler sonucunda iki ülkenin birçok konuda mutabık olduğunun ve İsveç'in başkanlık konusunda Çek Cumhuriyeti'nin başarılı olacağından şüphe duymadığının altı çizildi.^[4]

Ancak mevcut Dönem Başkanı Fransa'da aynı güven ve destek ortamının geçerli olduğu söylenemez. Küresel ekonomik kriz ortaya çıktıktan sonra Sarkozy'nin Fransa'nın dönem başkanlığı süresinin Çek Cumhuriyeti aleyhine uzatılmasını istemesi bunun bir göstergesi olabilir. Sarkozy'nin argümanları arasında Çek Cumhuriyeti'nin tecrübesiz, etkisiz, küçük bir ülke olması ve Fransa'nın görevini layığı ile yerine getirmesi yer alsın ve bu yaklaşım kimileri tarafından desteklense de, özellikle Almanya öneriye sert tepki gösterdi. Tabii Fransa Cumhurbaşkanı'nın bu tutumunun kendi ülkesinde de eleştirildiğini ve esprilere konu olduğunu da hemen eklemek gerekir. Çek Cumhuriyeti'nin bu ilk dönem başkanlığının ne denli başarılı olacağını ve hangi tarafın haklı çıkacağını ise tabii ki zaman gösterecek...

---

^[1] Örneğin Türkiye'nin AB'ne üyeliği konusunda Çek Cumhuriyeti Türkiye'yi kuvvetli bir şekilde desteklerken Fransa tam üyeliğe sıcak bakmıyor.

^[2] Parlamentoda çoğunluğu sağlayan ODS'den (Halkçı Demokratik Parti) ayrılmalar, parti içerisinde değişik fraksiyonların oluşması ve bazılarının başbakan Topolánek'i eleştirmesi gibi gelişmeler sonucu partinin başkanlık öncesinde iç çatışmalarla çalkalanması ciddi endişelere yol açıyor.

^[3] Örneğin Lizbon Antlaşması'na muhalefet eden Václav Klaus, Antlaşma'nın anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine başvurdu ve AB sürecinin yanı sıra kendi kurucusu olduğu ODS'in de karşısında yer aldı (Anayasa Mahkemesi başvuruyu reddetti ancak Antlaşma'nın parlamentoda onaylanma süreci 2009 yılının başına ertelendi). Diğer yandan, Lizbon Antlaşması ile ilgili siyasi sürtüşmeler yalnızca hükümet ve muhalefet arasında yaşanmamakta. Parlamentoda çoğunluğa sahip olan ODS (Halkçı Demokratik Parti) içerisinde de kimi itirazlar ve fikir ayrılıkları gözlenmekte.

^[4] Euro'ya geçmeyen iki ülke olarak Çek Cumhuriyeti ve İsveç Fransa'nın aksine "eurozone"un AB'de etkisinin artmasını istemiyor.

Fransa'da Sosyal Devlet Olmak Zor...

Nagehan ŞEN

Pazar tatili meselesi, devlet kanalı m¼d¼r¼n¼n atanması ve reklam yasağı, çocuk yuvaları ve liselerle ilgili yaşanan tartışmalar... Kısacası son zamanlarda Fransa'da "sosyal devlet" fazlasıyla tartışılan bir konu...

Pazar tatili

1789 Fransız Devrimi'nden 1968 ¼đrenci hareketlerine kadar t¼m d¼nyayı etkileyen olaylar vesilesiyle s¼rekli başkaldırının ve isyanın olduğu ¼lke olarak tasvir edilen Fransa, geleneksel olarak "sosyal devlet" tanımlamalarının da adresi olmuştur. Ancak 1968'in 40. yılında Fransa'da yaşanan siyasi tartışmalara bakıldığında, ¼ok Őeyin değiştiği ya da değişmekte olduğu rahatlıkla s¼ylenbilir. ¼rneđin, bug¼nlerde Pazar g¼n¼n¼n tatil kapsamından ¼ıkarılması g¼ndemde. İşverenler işçilere Pazar tatilini 1906'ya kadar dini nedenlerle veriyordu ama yasalara g¼re herhangi bir zorunluluk da yoktu. Ancak 1906'la birlikte işçi hareketlerinin de g¼çlenmesiyle Pazar g¼n¼ resmen tatil ilan edildi; dini nedenlere herhangi bir g¼ndermede bulunmadan. D¼nemin iktidarı, 6 g¼n¼n sonunda 1 g¼nl¼k tatili dinlenme ve ailenin laik temellerde de var olabileceğini g¼sterebilmek i¼in zorunlu kılmıştı. Ama yine de Fransa, Pazar tatilini vatandaşlarına bahşeden son Avrupa ¼lkeleri arasında yer alıyordu. Zaten yasa 1906'da ¼ıksa da resmen uygulanması Birinci D¼nya Savaşı'ndan sonraya rastlamıştı.

Peki, Fransız Parlamentosu'ndan ge¼en yasayla neden Pazar tatilinden vazge¼ilmek isteniyor? ¼¼nk¼ şirketler, ¼zellikle Paris ve etrafında yaşayan m¼řterilerinin Pazar g¼n¼ de alışveriş yapabilmelerini, para harcayabilmelerini istiyor. Bunun i¼in de d¼kkanların, mağazaların, alışveriş merkezlerinin a¼ık olması gerekiyor. Bunun i¼in de ağır sanayi işçileri olmasa da, ¼zellikle hizmet sekt¼r¼nde ¼alıřan bazı kesimlerin, Pazar g¼n¼ de ¼alıřmaları gerekiyor. Tours ¼niversitesi ¼đretim ¼yesi Prof. Robert Beck, "Cumartesi zaten geleneksel olarak alışveriş ve temizlik g¼n¼d¼r. Pazar g¼n¼ne atfedilen faaliyetler ise, evde oturmak, televizyon izlemek, uzun yemekler yemek olarak g¼ze ¼arpıyor" derken aslında insanların Pazar g¼n¼ de "hizmet" etmeleri gerektiğini vurguluyor. Yani, neo-liberal politikalar, sosyal kazanımları bir kez daha yok ediyor.

Devlet kanallarında reklam yasağı

Peki Pazar g¼n¼n¼ televizyon izleyerek ge¼irmek isteyenleri ne bekliyor? Tamamen devlet tarafından finanse edilen ve genel m¼d¼r¼ Cumhurbaşkanı tarafından atanan bir devlet kanalı! Fransa'da, devlet kanallarının sayısı, ¼zel

kanalların sayısından daha fazla. Ve artık bu devlet kanallarına reklam yasakları getiriliyor. Yani devlet kanallarının finansmanı artık tamamıyla devlet tarafından yapılacak. Bu da tabii devlet kanallarının tarafsızlığını ve özgürlüğünü büyük ölçüde zedeleyecek nitelikte. Her ne kadar yasayı savunanlar reklam alma yasağının programların kalitesini yükselteceğini gündeme getirse de, gelişmeyi "tek sesliliğe" gidiş olarak görenler de var. Fransız Parlamentosu'ndan geçen bu yasa konusundaki tartışmalar da epey bir zaman sürecektir gibi görünmektedir.

Anaokulu tartışması

Peki, Pazar günü de para kazanmaya ya da harcamaya yönlendirilen ve akşam evlerine dönüp devletin himayesindeki kanaldaki haberleri, dizileri, filmleri izleyen Fransızların çocukları ne alemde? Milli Eğitim Bakanı Darcos, "anaokulu öğretmenlerinin tek görevleri bebek bezi değiştirmektir" derken, belki de sosyal devletin kazanımlarından olan anaokullarının kaldırılabilirliğinin işaretlerini veriyordu. Tepkiler üzerine sözlerinin yanlış anlaşıldığını belirten Darcos, asıl demek istediğinin "en büyük görevleri 3 yaşından küçük çocukları uyutmak ve bezlerini değiştirmek olan insanlardan liseden sonra 5 yıl eğitim almalarını istemenin mantıklı olmadığı" olduğunu belirtti. Darcos'un gafları bununla da bitmiyor. Liselerde gerçekleştirmek istenilen reformlarla, öğrenimde zorluk çeken öğrencilere verilen fazladan desteğin kaldırılıp bu desteğin mevcut öğretmenler tarafından sağlanması öngörülüyor. Mevcut düzenlemeye göre öğrencilere destek "zorluk çeken öğrencilere verilen özel destek ağı" olan RASED adındaki kurum tarafından sağlanıyordu. Darcos, bu desteğin artık mevcut öğretmenler tarafından verilmesini öngören bir reform yasası hazırlamıştı. Liseli öğrenciler, bu reforma karşı çıktılar ve nihayetinde reform taslağında geri adım atılmasını sağlayabildiler. Ancak reform paketinin kabul edilip edilmeyeceği henüz kesinlik kazanmadı.

Görüldüğü gibi, Fransa'da yaşanan bu sorunlar aslında sosyal devletle ilgili sorunlar. Eleştirilerin odağında, sosyal devletin beşiği Fransa'da sosyal devlet kazanımlarının teker teker neo-liberal politikalar doğrultusunda terk edildiği fikri yer alıyor. Belki de Fransız halkı, hem Fransa'yı hem dünyayı etkileyecek yeni bir devrime/isyana gebe. Bekleyip görmekten başka çare ise yok.

Akdeniz usülu şiddet alır mıydınız?

Ceren DÖNMEZ

Bir olayın haberleşmesi onun seyrek olarak vuku bulduğunu gösterse bile bir hafta içinde, hatta on iki saat içinde aynı olaydan birden fazla gözlenmesi dikkat çekicidir; bunlar arasında zamana veya mekana dair bir paralelliğe rastlanmasa bile.

Buna en iyi örnek olabilecek İspanya'dan kadına yönelik şiddet haberleri ise, neredeyse düzenli bir süreklilik gösteriyor. Netleştirmek gerekirse, Aralık içinde ülkenin değişik bölgelerinde kadınlara uygulanan şiddetin ölümlerle sonuçlandığı on beş vaka kayıtlara geçmiş. En son gerçekleşen ikisi ise aynı gün içinde! El País'e göre şiddete bağlı ölüm oranlarının en yüksek olduğu özerk bölgeler sıralamasında "fakir" Endülüs birinci sırada yer alırken "müreffeh" Katalunya ise çok az bir farkla hemen ikinci sırada. Resmi evlilik bağı dışındaki birliktelikleri de dahil eden istatistiklere göre, 2004'te İspanya'da "aile içi" şiddet nedeniyle ölen kadın sayısı 72, 2005'te 62, 2006'da 68, 2007'de 70, 2008'de ise -şimdilik- 67. Hükümet ve kilise dahil tüm kurumların kabul ettiği gibi, bu konu bugün İspanyol toplumunun en büyük sorunlarından biri.

Merak uyandıran ise şu: Ölümlerin ana nedenleri olarak eğitimsizlik ve yasal etkinliğin azlığı sayılırken, katil ve de kurbanların profili sorunun pek çok sosyal tabakayı yatay kestiğini göstermekte. Madrid'de bir kadın sığınma evinin katil profili istatistiklerine göre, marangozlar birinci sırada yer alırken onları polis, jandarma ve asker gibi güvenlik sektörü çalışanları izliyor. Daha sonra din adamlarından konsül yardımcılara, bir özerk bölge konseyine kadar uzanan renkli(!) bir profil göze çarpıyor. Kurbanların yarısından fazlası ortaöğrenim görmüş, %15'i ise üniversiteli.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekiyor ki şiddet sonucu ölüm, sırf kurbanı için değil, çocuklar için de hayati problemler yaratıyor. Bu durumdaki çocukların hepsi, başta büyüme sorunları olmak üzere pek çok fiziksel ve psikolojik sorunla baş başalar. Yani, kadına yönelik şiddetin babadan oğula geçebilen zincirini kırmak da çözümün parçalarından biri olmak zorunda. 1997'de hükümeti ceza kanununda ciddi reformlar yapmaya götüren kilit olayda eşi Ana Orantes'i ateşe vererek katleden babanın oğlunun geçtiğimiz Kasım ayında birlikte yaşadığı kişiye şiddet kullanmaktan tutuklanması, çözümü salt yasalara bağlamanın geçerliliğini de düşündürüyor.

İspanyol toplumunda önemli bir yeri olduğu bilinen Katolik Kilisesi'nin yaklaşımı ise sadece muhafazakar olarak değerlendirilmekten uzak. İspanyol piskoposlar 2004 yılında ortaya attıkları doktrinle, "çağın gereği olarak addedilen cinsel özgürlüğün kadın ölümlerinin başlıca nedeni olduğu" yorumunu yapmışlar ve tabiri caizse Zapatero hükümetini çileden çıkarmışlardı. Bu açıklamayı "kabul

edilemez" bulan Başbakan Zapatero, ana muhalefet partisi Halk Partisi'ni (Partido Popular) de kadına yönelik şiddete karşı eyleme geçmeye çağırması ve bir yasa tasarısı sunmuştu. Zapatero'nun seçim vaatlerinden biri olan cinsiyete yönelik şiddet eylemlerine karşı koruyucu önlemler içeren bu yasa, 22 Kasım 2004'te oybirliğiyle parlamentodan geçti. Kanunun en çok tartışma yaratan kısmı ise, yapılan pozitif ayrımcı düzenlemeye göre aile içi şiddetin sadece şiddet uygulayan taraf erkek ve şiddet uygulanan kadınsa kanuni ceza getireceğiydi. Yasanın birinci maddesinin ilk fıkrası yasanın amacını ve de "tarafını" açıkça ortaya koyuyordu: "Birlikte yaşama gereği aranmadan, birliktelik içinde yer alan erkeklerin kadın üzerinde kullanabilecekleri her tür güç ilişkisinin şiddete, eşitsizliğe ve de ayrımcılığa dönüşmesini engelleme"... Resmi kaynaklar, yasanın yürürlüğe girdiği 2005'ten bu yana ölen kadın sayısının artmasa da azalmayışının nedeninin kadının pasifize durumu olduğunu savunmakta.

Devlet, üniversiteler ve sivil toplum kaynaklı araştırmalara göre pek çok vakada gözlenen saldırganlık, kadının yasal yollara başvurmayı ertelemesine neden oluyor. Bu haklı çıkarma ve affetme zincirinin nedeni olarak gösterilen ise, 1973'te Stokolm'de bir banka soygununda gerçekleşen vakaya atfen "Stokolm Sendromu" olarak bilinen "kurban" ile "celladı" arasında oluşan anormal duygusal bağlılık.

İspanya'da tek ve etkin çözüm olarak yasal süreci başlatmak gösteriliyor. Bu anlamda göçmenlere ve ülke içinde henüz bir yasallığa kavuşmamış "kağıtsızlara" dahi tam güvenlik vaat eden İspanya hükümeti, kadın bakanlarıyla zaman zaman erkek egemen alaylara da konu olmuşken, kadına karşı şiddeti yenmeyi ve kayıpları yok etmeyi hedef alan kararlı bir tavır içinde.

Berlusconi reformları...

Nertila DOKA

İtalyan politik sahnesi bir telefon dinleme olayıyla daha çalkalandı. Dinlemeye takılan olaya göre, büyük bir iş adamı olan Alfredo Romeo, bir işini halletmek için Napoli Belediyesi'nde çalışan yüksek memurlara rüşvet vermişti. Romeo ile muhalefetteki Il Popolo della Liberta Partisi'nin milletvekili Luseti arasında geçen ve bu "konu"nun ele alındığı konuşmanın kayıtları basında geniş bir şekilde yer aldı. Kendisi de bu tür faaliyetlerinin "kurban"larından olan İtalyan Başbakanı Berlusconi, büyük skandal yaratan gelişmeyi takiben iletişim güvenliğini ve gizlilik hakkını sağlayacağını açıkladı. Ancak mafyayla mücadelede ve şüphelileri takipte telefon dinlemeye izin vereceğini eklemeyi de ihmal etmedi. Şikayet konusu olayın muhalefete karşı bir saldırı olmadığını söyleyen Berlusconi'nin partisiyle (Il Patito Democratico) ülkenin diğer önemli partisi olan muhalefetteki Il Popolo della Liberta arasında bu vesileyle başlayan karşılıklı ılımlı mesajlar da dikkat çekti.

Diğer yandan, Berlusconi Hükümeti'nin İş Bakanı Renato Brunetta da kamuoyuna "tembellere karşı" olarak tanıtılan yasa tasarısıyla gündeme geldi. Senato'da onaylanan tasarının Meclis'ten de geçerek yasalaşacağı tahmin ediliyor. Yasa, "Authority" olarak adlandırılan bir birimin kurulmasını öngörüyor. Bu birim, idarenin çalışmalarını değerlendirecek ve kötü çalışan ve işe geç gelen memurlara ceza verecek. Alacağı tedbirler ise "gerektiğinde" memurların işten atılmasına kadar gidebilecek. "İyi çalışan" memurlara ise "ödül" ve terfi imkanı sağlanacak. Tüm bu amaçları gerçekleştirmek için ve "şeffaflık" adına memurların cv'leri internetten yayınlanarak kamuoyu da bilgilendirilecek. Memurların özel hayatlarını etkileyecek olması yasa tasarısına yöneltilen en önemli eleştiriler arasında yer alıyor. Yasa tasarısının içerdiği tartışmalı noktalar arasında memurların işe alınmasında sınav yapılması, işe yakın bir yerde oturmalarının aranması, saygılı insanlar olmaları da var. Her memurun performansı işe başladığında ve işten ayrıldığında düzenlenecek raporlarla değerlendirilecek. Bu raporlarda memurların sağlık koşullarına ve diğer memurlarla ilişkilerine de yer verilecek.

Tartışılan bir diğer yasal düzenleme de eğitim konusunda. Milli Eğitim Bakanı Maria Stella Gemlini tarafından önerilen yasa tasarısı, büyük ve uzun protestolardan sonra onaylandı. Özellikle sendikaların itirazlarına rağmen onaylanan yasaya göre, okullarda ders saati 50 dakikadan 60 dakikaya çıkartılacak ve böylece bir ayda 20 saat daha fazla ders yapılacak. İlkokullarda tek öğretmen olmasını öngören yasada İngilizce'ye de büyük önem veriliyor. Her okulda zorunlu olarak 5 saat İngilizce dersi verilecek. Tüm bu "reform"lara rağmen İtalyanca bilmeyen öğrenciler için hâlâ bir düzenleme yapılmaması ise diğer noktalar kadar gürültü çıkarmıyor...

Avrupa'da hukuk-zaman ilişkisi

Zafer ÖRNEK

Lüksemburg'da ötanazi yasası

Büyük etik tartışmalara yol açan ötanazi ve bunun yasal bir hak statüsüne kavuşturulması konusu, Lüksemburg'da gelişen siyasi kriz üzerinden tekrar Avrupa gündemine geldi. 2002 yılında Hollanda'nın ve ertesi yıl da Belçika'nın ötanaziye yasalaştırmasının ardından, şimdi de Avrupa'nın "mini-devlet"i Lüksemburg, ötanaziye izin veren üçüncü Avrupa Birliği ülkesi olma yolunda.

Dükalık ile yönetilen ülkede, tahttakilerin yasama sürecine ve parlamentoya pek de fazla karışmadıkları geleneksel bir kabuldür. Birkaç "sivri" Büyük Dük'ün icraatlarını istisna kabul edersek tabii. Katolik inançlı hanedanın üyesi 53 yaşındaki mevcut Büyük Dük Henri de, 26'ya karşı 30 oyla parlamentoda kabul edilen ötanaziye yasalaştırıcı tasarıyı imzalamayacağını ilan ederek Lüksemburg siyasi tarihindeki özel yerini almış oldu. Ardından, Başbakan Jean-Claude Juncker ve hükümeti, parlamentoda alınan kararla anayasanın ilgili maddesini değiştirerek Büyük Dük'ün yetkilerinin kısıtladı ve bir bakıma zamanında Belçika'nın yapamadığını yapmış oldu. Ne var ki, ciddi etik tartışmaları gündeme getiren bu yasal düzenlemenin tam da bu nedenle referanduma sunulması düşünülmekte.

36 Saatlik 'Akli Denge Yitimi'

1990 yılında zamanın Belçika Kralı olan I. Baudouin (Lüksemburg Büyük Dükü Henri'nin amcasıdır) da Belçika'da kürtaşı yasal hale getiren tasarıyı onaylamamıştı. Belçika siyaset çevreleri sürekli dağılma/bölünme tartışmalarıyla boğuşan ülkede anayasal değişiklikle çözüm bulmanın çetrefilliğini görmüş olacak ki, kendisinin de razı olması ile "Kral'ın yönetim yeteneklerini kaybettiği, bir süre için akli dengesini yitirdiği" bir parlamento kararı ile ilan edildi. Kralın görevini yap(a)madığı vakitte Belçika hükümeti kürtaşı yasasını yürürlüğe soktu. Bundan 36 saat sonra da durumunun düzeldiği ifade edilen Kral'a yetkileri iade edildi. Oysa, Belçika'da bu uygulamanın anayasaya aykırı olduğu ve Kral'ın yetkilerinin askıya alınmasının ancak hastalık ve yokluk durumunda mümkün olduğu tartışmalar vesilesiyle sıkça ifade edilmişti.

'Saatlerimizi Ayarlayalım! –'Kaça?'

3 Ekim 2005'te AB-Türkiye müzakere çerçeve antlaşması görüşülürken, Avusturya'nın Türkiye'nin tam aday adayı olmasına karşı çıkarak imtiyazlı ortaklık önerisini dillendirmesini bertaraf etmeye çalışan Türkiye ile AB Dönem Başkanı Britanya'nın çabaları biraz vakit almıştı. Metnin sonlanıp imzalanması için son

tarih (3 Ekim 23:59) yaklaşınca bürokratlar ve avrokratlar çok "farklı" bir uygulamaya gitmeyi akıl etti ve müzakere salonunun saati bir süre için 3 Ekim 23:58'e sabitlendi. Sabahın erken saatlerine doğru uzlaşma sağlanıp imzalar atılınca da saatler yeniden ayarlandı. Bu durum ertesini gün (4 Ekim!) kulislerde ve kamuoyunda duyulduğunda pek de dikkat çekmedi. Belki de bu tarz siyasi/hukuki/pratik "özm"ler ya yabancı olunan bir Őeydi ya da ilerisi için fena bir fikir değildi...

*

Saatleri, takvimleri, yasaları ve anayasaları gerektiğinde gerekli Şekilde ayarlamak sadece pratik/pragmatik anlayışının sınırlarını değil bizatihi "hukuk"un esneme sınırlarını, daha doğrusu bizatihi "hukuk" kavramını ve ona atfedilen değeri ve işlevi de gösteriyor olsa gerek. Belki de tam da bu nedenle bu tür örnekleri "özm bulma"/"iş bitirme" anlayışı çerçevesinde değil arkalarında yatan "hukuksal", "siyasi" ve hatta "felsefi" anlamları üzerinden değerlendirmek gerek.

Avrupa ekonomileri 2009'a küçülerek giriyor

Esra AKGEMCİ

Birleşmiş Milletler'in "yüzyılın krizi" olarak tanımladığı küresel ekonomik kriz, 2008 yılında Avrupa ekonomilerini derinden etkiledi. Euro bölgesi 15 yıldan bu yana ilk defa durgunluğa girdi, dev bankalar kamulaştırıldı, hükümetler istifa etti, binlerce istihdam kaybı yaşandı, tahvil piyasaları çöktü. Krizi dindirmek amacıyla zirveler düzenledi, Merkez Bankaları faiz üstüne faiz indirdi, AB liderleri 2 trilyon Euro'luk kurtarma paketinden sonra 200 milyar Euro'luk teşvik paketini de onayladı. Bütün bu çabalara rağmen, Avrupa ekonomilerini resesyon ve işsizlik beklentileriyle dolu zor bir yıl bekliyor.

Avrupa'da etkisini her geçen gün daha fazla hissettiren küresel mali krizin hüküm sürdüğü 2008 yılı boyunca Avrupa ekonomilerinin payına düşenler ve yeni yılda beklentiler şöyle:

Almanya

Avrupa'nın en büyük ekonomisi Almanya, ihracattaki zayıflama nedeniyle 2008'in Temmuz-Eylül ayları arasındaki 3. çeyreğinde resesyona girdi. Almanya Başbakanı Angela Merkel, "mali piyasa istikrar fonu" kurulmasını kapsayan 500 milyar Euro'luk yardım paketiyle son 12 yılın en kötü resesyon dönemine giren ekonomiyi canlandırmaya çalıştı. Alman IFO Ekonomi Enstitüsü'nün araştırmasına göre ise, 2009 yılında Almanya'da yarım milyondan fazla kişi işsiz kalacak ve durgunluk 2010'a kadar sürecek. Almanya Merkez Bankası, 2009 yılında ekonominin yüzde 0.8 daralacağını tahmin ediyor.

Fransa

Fransa Ulusal Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Enstitüsü (INSEE), yıl sonunda Fransa ekonomik büyümesinin çökeceğini ve 2009 yılının ilk çeyreğinde gerilemeye devam edeceğini bildirdi. Fransa'da gelecek altı ayda 214 bin iş biriminin yok olacağı, ekonominin 2009'da yüzde 0.4 küçüleceği öngörülüyor. Ülkede kabul edilen mali yardım paketi ise 461 milyar dolar.

İtalya

Bu yılın üçüncü çeyreğinde resesyonlu günlere adım atan bir diğer Avrupa ülkesi İtalya oldu. Ekonomi Bakanı Giulio Tremonti, 2009'un İtalya için krizin en zor yılı olacağını söyledi. İtalyan Sanayicileri Derneği de (Confindustria) İtalya'nın ekonomik büyüme hızının İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez iki yıl üst üste sıfırın altında kalacağına dikkat çekerek 2009'da 600 bin kişinin işini kaybedeceğini açıkladı. İtalya'nın en büyük sendikası CGIL'in çağrısı üzerine 12 Aralık'ta tüm ülke genelinde greve gidildi ve yüz binlerce kişinin katıldığı

eylemlerde, Berlusconi hükümetinin ekonomi politikaları protesto edildi. Ülke ekonomisinin 2008'de yüzde 0.4, 2009'da ise yüzde 1 daralması bekleniyor.

İngiltere

AB'nin dev ekonomilerinden İngiltere de krizden ciddi yara alan ülkeler arasında. Bu yıl üçüncü çeyrekte yüzde 0.6 daralan İngiliz ekonomisinin, 2009'da yüzde 2.9 ile 1946 yılından bu yana en büyük daralmasını yaşayacağı bekleniyor. İngiltere Merkez Bankası Başkanı Mervyn King, ülkeyi son 30 yılın en büyük ekonomik krizinin beklediği uyarısında bulundu. Ayrıca İngiliz sterlininin diğer para birimleri karşısında değer kaybederek son 28 yılın en düşük seviyesine gerilemesi ülkenin Euro'ya geçişiyle ilgili tartışmaları yeniden alevlendirdi. Ülkenin asıl kabusu ise işsizlik oldu. İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi (ONS) verileri, ülkede işsizliğin 1991'den bu yana en yüksek hızla arttığını ortaya koydu. ONS uzmanlarına göre, İngiltere'de işsizlerin sayısı 2010'a kadar 3 milyona yükselecek. İngiltere'nin kurtarma paketi 680 milyar dolarlık bir hacime ulaşmış durumda.

İsviçre

Avrupa'nın en refah ülkesi olan İsviçre, son 4 yılın en kötü büyüme performansını gösterdi. İsviçre'nin uluslararası bankası Credit Suisse, 5 binin üzerinde çalışanını işten çıkarmasıyla gündeme geldi. Krizden ülkenin dolar milyarderleri de etkilendi. İsviçre'nin en zengin 300 ailesinin serveti, son bir yılda yüzde 13, yani 58.5 milyar dolar eridi.

Belçika

Belçika'da 2008 yılında iflas eden şirket sayısının 8 bini aştığı, bunun bir rekor olduğu açıklandı. Ülkeyi sarsan ise iflasların ardından gelen istifalar oldu. Küresel mali krizde iflas sınırına gelen ve Fransız BNP'ye satılan Fortis'le ilgili dava sürecinde yargıyı etkilemekle suçlanan Belçika Adalet Bakanı istifa etti. Hemen arkasından da hükümet. Tahminlere göre, Belçika ekonomisi 2009'da yüzde 0.1 daralacak.

İspanya

İspanya Ulusal İstatistik Enstitüsü, 2008 yılının 3. çeyreğinde ekonominin 15 yıldır ilk kez yüzde 0.2 küçüldüğünü açıkladı. İşsizlik oranı ise son 12 yılın en yüksek düzeyine çıkarak 2 milyon 818 bin 26'ya ulaştı. Zapatero hükümeti, mali sektöre destek amacıyla kurulan 30 milyar Euro'luk fonun, gerekirse 50 milyar Euro'ya çıkarılabileceğini bildirdi. İspanyol ekonomisinin son yıllarda göstermiş olduğu kalkınma hızının 2009'da yavaşlayacağı öngörülüyor.

İzlanda

Küresel mali krizden en çok etkilenen ülkelerden biri olan ve çökme riskiyle karşı karşıya kalan İzlanda ekonomisinin gelecek yıl yüzde 9.3 daralması bekleniyor. İzlanda'nın 2010 yılında da yüzde 0.7 küçüleceği öngörülüyor. Ekonomide en zor günlerini yaşayan ve hatta şaka yollu olarak açık artırma sitesi eBay'de satışa çıkarılan İzlanda'da hükümet, ülkenin üç büyük bankası olan Kaupthing, Landsbanki ve Glitnir'e el koydu. Rusya, İzlanda Merkez Bankası'na döviz rezervlerini desteklemek için 4 milyar Euro kredi verecek.

İrlanda

İrlanda'nın da krizden sert darbe alarak bu yıl yüzde 1.8, gelecek yıl ise yüzde 1.7 küçülmesi bekleniyor. İrlanda, bankaların 440 milyar Euro'luk yükümlülükleri için 2 yıllık garanti vererek kredi krizine cevap veren ilk ülke oldu. Hükümet, 10 milyar Euro'luk sermaye güçlendirme programı kullanmayı planlıyor.

İsveç

İsveç, ekonomisinin ihracata dayanması nedeniyle, küresel ekonomik krizden etkilenen ülkelerin başında geliyor. İsveç Maliye Bakanı Anders Borg, 30 yıldan bu yana ilk kez İsveç'in ihracatında gerileme gözlendiğini söyledi. Borg, ülkede 2009 yılında en iyi tahminle ekonominin yüzde 0.1 büyüyeceğini, en kötü tahminle de yüzde 1.2 küçülebileceğini, işsizlik oranının ise artarak 2010 yılına kadar yüzde 9.2'ye çıkacağını açıkladı.

Macaristan

AB, IMF ve Dünya Bankası, krize yenik düşen Macaristan'a ortaklaşa 20 milyar Euro fon sağladı. Macaristan Başbakanı Ferenc Gyurcsany, ülke parası Forint'in 3-4 gün içinde yaklaşık yüzde 12 değer kaybettiğini, Budapeşte borsasındaki değer kaybının da yüzde 30 olduğunu bildirdi. Macaristan'daki ekonomik daralmanın 2009'da yüzde 0.5 olacağı tahmin ediliyor.

Avusturya

Avusturya Başbakanı Alfred Gusenbauer, zor durumdaki bankalara 85 milyar Euro'ya kadar destek vereceklerini belirtti. Ayrıca hükümet 1 Ekim'den itibaren bankalardaki mevduatlara tam garanti verdiğini açıkladı. Tahminlere göre, gelecek yıl Avusturya ekonomisi yüzde 0.1 daralacak.

Kıbrıs Çıkmazında 50. Yıl

Erdem GÜNEŞ

Türkiye'nin 1959 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üyelik başvurusu yaparak çıktığı Avrupa yolculuğunda kritik bir yıla giriyoruz. 2009 yılının tek özelliği ilişkilerin başlamasının 50. yılı olması değil elbette. 3 Ekim 2005'te AB üyelik müzakerelerinin başlaması ile çok önemli bir noktaya gelinmişti fakat bundan sonra süreç giderek yavaşladı ve 2008 yılında neredeyse durma noktasına gelindi. Bir yandan dünyada yaşanan küresel ekonomik kriz bir yandan da Türkiye'nin yaşadığı laiklik temelli sistemik sorunlarla ilişkiler bir durağanlık sürecine girdi. 2008 yılında neredeyse hiçbir yeni adım atılamadı. Öyle ki 33 fasıldan sadece 8 tanesi açılabilirdi. Elbette müzakerelerin tıkanmasının önde gelen görünür nedeni Kıbrıs Sorunu'nun hala çözüm bekliyor olması.

Türkiye'nin son elli yıllık dış politikasında koca bir düğüm olarak yer alan Kıbrıs Sorunu, Avrupa Birliği üyelik müzakerelerini de kilitlemiş durumda. Avrupalılar, Türkiye'nin Kıbrıs Sorunu'nda adım atmaması halinde üyelik hayalini unutmamasını söylüyor. Oysaki bizzat Alman Şansölyesi Angela Merkel, AB'nin kendi içinde problemlerini çözememiş bir devlet olan Kıbrıs'ı üyeliğe kabul ederek korkunç bir hata yaptığını kabul etmişti. Fakat günün sonunda fatura yine Türkiye aleyhine kesiliyor. Annan Planı'nı destekleyen Türkiye ve bu plan için yapılan referanduma %64 evet oyuyla destek çıkan Kıbrıs Türk halkı yaptırımlara boyun eğmek zorunda bırakılıyor.

AB'nin genişlemeden sorumlu üyesi Olli Rehn, işte tam da bu esnada 2009 yılının Türkiye-AB ilişkilerinde kritik bir yıl olacağını söylüyor. 23 Aralık'ta Reuters'e yaptığı açıklamada "İşimiz baskı yapmak değil. Durumu kolaylaştırmaya çalışıyoruz. Kıbrıs'ın barış ve birlik içinde normal bir AB üyesi olması için adada yeniden birleşme şart" diyen Rehn, aslında adadaki sorunun 2009 yılında çözüme kavuşmasını şart koşuyor. "Bir iki yıldır süren iç sorunların ardından, Türkiye'nin yeniden harekete geçmesini ve reformlara devam etmesini bekleyebiliriz" diyor. Gösterdiği çözüm yolu ise tek ve kesin: Ada'nın birleşmesi. Türkiye'nin bu duruma karşı politikası

ise ortada: İki devletli çözümle KKTC'nin tanınması ya da çözümsüzlüğün devamı.

Öte yandan Türkiye'nin Kıbrıs ile ilgili dış politikasındaki manevra alanı bir başka taraftan daha daralıyor. AİHM'in kararları ile Kıbrıs sorunu iyice içinden çıkılmaz bir hale gelmiş durumda. Geline son noktada Avrupa Konseyi, AİHM'in Ksenidis-Arestis davasının tazminata ilişkin bölümü hakkında 2 Temmuz 2006'da verdiği kararla tazminat ödemeye mahkûm edilen Türkiye'yi "derhal tazminatın ödemesi" için uyardı. AİHM kararlarının uygulanmasını denetleyen Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 24 Aralık'ta Ankara'ya kararını bildirdi fakat Ankara tazminatı ödeyecek gibi görünmüyor; çünkü AİHM, Demades ve Tymvios adlı diğer iki Rum vatandaşının Türkiye aleyhine açtığı davada benzer bir durumdan dolayı farklı kararlar vermişti ve bu da Türkiye için bir kapı aralığı anlamına geliyor. Sonuç olarak AİHM yetkilileri henüz kabul edilebilir (*admissible*) bulunmamış 8 değişik Rum davasının şu anda incelendiğini ve adadada kurulan Taşınmaz Mal Komisyonu'nun Ankara'dan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi temelinde mülkiyet talebinde bulunan Kıbrıslı Rumlar için etkin iç hukuk yolu olup olmadığının bu inceleme sonunda karara bağlanacağını bildirdiler. Yani hukuki açıdan da siyasi açıdan da Kıbrıs Sorunu içinden çıkılmaz bir hal almış durumda.

Kıbrıs Sorunu, Türkiye-AB ilişkilerini 2009 yılında da zorlayacak gibi görünse de Avrupalılar ne yardan ne serden vazgeçiyor. Brüksel menşeli bir *think -tank* kuruluşu olan "Uluslararası Kriz Grubu"nun Aralık ayında yayımladığı rapor, Türkiye ve AB'nin yaşadığı "aşkın ıstırabını" açıklar nitelikte. Raporda Türkiye'nin AB üyeliği hedefinin 2009 yılında rafa kaldırılabilceği iddia edilirken "AB sürecinin kesilmesi halinde Türkiye'de Türklerle Kürtler arasında yeni gerilimler yaşanabilir. Siyasette yeni kutuplaşmalar meydana gelebilir ve son on yılın ekonomik mucizesinin başlıca dayanağı yok olabilir" ifadeleri yer alıyor. Rapora göre AB'nin kayıpları ise uzun vadede ortaya çıkacak: "Yakınındaki en büyük

pazarlardan birine erişim zorlaşacak, Kıbrıs'ta yeni gerilim ortaya çıkabilecek, enerji güvenliği ve Müslüman dünyasıyla iletişim olumsuz etkilenecek.”

Anlaşılan 46 yıl 'sözlü' kaldıktan sonra 2005 yılında 'nişanlanan' Türkiye ve AB'nin 'evlilik rüyası' 50. yılında daha çok kâbuslara tanıklık edecek.

Portre: Kuzey Ligi Partisi ve Lideri Umberto Bossi

Yeşim ÖZTÜRK

Padania'ya özgürlük... İtalyan merkez sağ partilerinden Kuzey Ligi'nin en sık kullandığı söylem. Peki nedir Padania ve neden "özgür" olmak istemektedir? Po Nehri'nin kuzeyinde kalan Padania, üretimde ve dolayısıyla ülke ekonomisinde büyük bir paya sahip olması, kısacası endüstrileşmiş olması nedeniyle özgürleştirilmesi gerektiği savunulan bir bölge. Padania'nın özgürlüğünden yana olan Kuzey Ligi Partisi, 1991'de Lombardy, Veneto ve Piedmont bölgelerindeki ayrılıkçı hareketlerin birleştirilmesi ile Umberto Bossi tarafından kuruldu ve günümüzde Kuzey İtalya'nın tamamında örgütlenmiş durumda. Parti liderliğini halen sürdürmekte olan Umberto Bossi, aynı zamanda Berlusconi hükümetinin Federal Reformlardan Sorumlu Devlet Bakanı.

Umberto Bossi'ye göre güney, kuzeyin sırtında bir yük ve bu yükten ancak bölgelerin özerk olduğu federatif bir sistemle kurtulunabilir. Parti'nin kurulduğu ilk dönemde açıkladığı ve vergi sisteminde yapılacak reformlarla kuzey ile güney arasındaki adaletsizliği ortadan kaldırmayı öngören öneriler, zaman içinde ayrılıkçı söylemler haline aldı. Yeşil kravatları ve yakalarına taktıkları yeşil mendillerle ekranlarda Padania'nın bağımsızlığını savunan parti üyeleri, zamanla daha faşizan bir tavır takınmaya başlamışlardır. Koalisyon ortağı Parti, zaman zaman Berlusconi'yi hükümeti düşürmekle tehdit etmektedir. 1994'te koalisyonu bozarak Berlusconi'nin seçim zaferinin sadece birkaç ay sürmesine neden olan Bossi, İtalya Başbakanı'nın daha ihtiyatlı davranmasına neden olmakta. Nitekim, kimi yorumculara göre Berlusconi, aşırı sağ Kuzey Ligi'ni ve Bossi'yi kontrol altında tutmak için birtakım tavizler vermekte ve "ne kadar yakın olurlarsa, o kadar az zarar verirler" mantığıyla hareket etmekte.

Aşırı sağ, neo-faşist bir partinin İtalya'da koalisyon ortağı olması kimileri tarafından da Avrupa için felaket olarak nitelendiriliyor. Çünkü iltica, bütünleşme projesi gibi sorunlar tüm Avrupa tabanında görüşülen konular ve herhangi bir Avrupa ülkesinin zenofobik tavrı diğerlerini de etkileyecek, en azından ortak politikalar üretilmesini engelleyecektir. Ülke genelinde oyların % 12'sini, kuzeyde

ise % 35'ini alabilen Kuzey Ligi Partisi gerçekten de etkinliğini giderek artırmaktadır.

Umberto Bossi ve Kuzey Ligi'nin tek amacı federatif sistem değildir elbette. Parti, göçmenler ve Türkiye'nin AB'ye üyeliği gibi konularda da görüş bildirmektedir. 1997'de AB Parlamentosu'na da seçilen Bossi, Bölgesel Kalkınma Komitesi, Uluslararası Ekonomik İlişkiler Komitesi, Bağımsızlık/Demokrasi Grubu vb. üyeliği yapmış, parlamentoda da aktif bir siyaset izlemiştir. Tahmin edilebileceği gibi Türkiye'nin AB üyeliğine de karşıdır.

Bossi, son günlerde de göçmenlerle ilgili sözleri nedeniyle uluslararası kamuoyundan büyük tepki alıyor. Özellikle, ülkeye gelen mülteci dolu gemilerin batırılıp, denize düşenlerin de vurulabileceği yönündeki sözleri büyük tartışmalara neden oldu. Kuzey Ligi, geçtiğimiz Ekim ayında da İtalya'da yaşayan göçmenlere kredi sistemi getirilmesini önermişti. Buna göre ülkeye giren yabancı göçmenlere oturma izniyle birlikte 10 puan kredi verilecek, suç işleyerek puanlarını sıfırlayan yabancı göçmenlerse sınır dışı edilecekti. Kredi sistemi henüz öneri aşamasında ancak Bossi'nin mültecileri vurmakla ilgili sözüyle kıyaslanınca, oldukça masum görünüyor. Aslında Kuzey Ligi'nin mültecileri istememe nedeni ile güneylileri istememe nedeni aynı: "Biz üretirken onlar gelip hazıra konmamalı."

Kuzey Ligi cephesinde güneylilere karşı oldukça faşizan bir tavır mevcut. Öyle ki, bir dönem güney usulü yapılan Napoliten pizzayı kötüleme kampanyaları bile yapıldı. Ayrılıkçı kuzeyliler pizzanın "tembel" güneylilerin amblemi olmaması gerektiğini belirterek bunu boykot etme kararı aldılar. Bossi pizzanın yeri doldurulamaz olduğunu, var olmasaydı mutlaka bir şekilde icat edilmiş olacağını belirtti. Yani Bossi'ye göre pizzayı sahiplenmek güneylilere düşmezdi.

Parti'nin bir diğer itirazı İtalya'da fiyatları artırdığı gerekçesiyle Euro'ya yönelik. Lira'nın tekrar İtalyan para birimi olmasını savunan Kuzey Ligi, bu konudaki politikasını da giderek belirgin hale getiriyor.

Camilerin zor denetlendiği, içeride ne olup bittiğinin bilinmediği ve imamlar tarafından İtalyan dilinin yasaklandığı gibi gerekçelerle camilerin yapımının durdurulması da partinin önerileri arasında. Konu sık sık meclis gündemine getirilirken, parti mensupları da televizyonlarda yoğun bir propaganda yapıyor.

Umberto Bossi'nin 2001'de yaptığı "Sınırlarımızı Müslümanlara kapatalım" çağrısı parti destekçileri tarafından "Teröristleri Milano'dan kovun" sözleriyle sloganlaştırıldı bile. 11 Eylül sonrası artan Terörist=Müslüman algısı Kuzey Ligi'nin de etkisiyle İtalya'da nasibini almış durumda. Sadece Müslümanlar değil Romanlara karşı da birtakım tedbirler alınıyor. Geçtiğimiz haziran ayında Kuzey Ligi Partisi üyesi ve İçişleri Bakanı Maroni, ülkede yaşayan Romanların parmak izlerinin alınacağını duyurmuş ve tüm dünyanın tepkisini çekmişti. Maroni'nin tepkilere cevabı ise dikkat çekiciydi: Uygulamalar "fişleme" değildi, Romanları "korumak" amacıyla yapılmaktaydı.

Geçtiğimiz Temmuz ayında İtalyan Milli Marşı'nı "Roma'nın köleleri olmayacağız" diyerek kötüleyen Bossi; "Marş, İtalya Roma'nın kölesi diyor, al sana..." diyerek el hareketi yapmıştı. 2004'te geçirdiği kalp kriziyle seçmenlerini korkutan ancak iyileşir iyileşmez siyasete aynı hızla geri dönen Kuzey Ligi Başkanı'nın görevde kaldığı müddetçe ilginç çıkışlarına ve garip eleştirilerine devam etmesi kaçınılmaz görünüyor.

İtalya'da Umberto Bossi liderliğinde yükselen ayrılıkçı radikal sağ, gelecekte ne tür eylemler gerçekleştirecek bilinmez. Hem İtalya, hem Avrupa hem dünya bu hareketin sonuçlarını bekliyor. Belki de sonuçlanmamasını umarak bekliyor.